

1990
12

bilgi broşürü

kuruluşunun 100. yılına doğru
GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ,
GÜZEL SANATLAR
VE
ÇAĞDAŞ BİR
GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

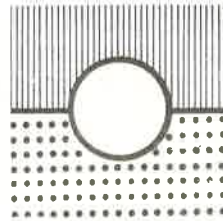

"SANATKAR CEMİYETDE UZUN CEHİT VE GAYRETLERDEN SONRA ALNINDA İŞİĞİ İLK HİSSEDEN İNSANDIR."

K. ATATÜRK

İ.D.G.S.A'DA KURUMSALLAŞMIŞ FAALİYETLER VE ÖDÜLLER

DÜNYA
ŞEHİRCİLİK GÜNÜ

İSTANBUL
SANAT BAYRAMI

BİR MİLLETİN HAYAT DAMARI : SANAT

"SANATSIZ KALAN BİR MİLLETİN HAYAT DAMARLARINDAN BİRİ KOPMUŞ DEMEKTİR."

"SANATKAR CEMİYETDE UZUN CEHİT VE GAYRETLERDEN SONRA ALNINDA IŞIĞI İLK HİSSEDEN İNSANDIR."

"... TÜRK MİLLETİNİN TARİHİ BİR VASFI DA, GÜZEL SANATLARI SEVMEK VE ONDA YÜKSELMEKTİR. BUNUN İÇİNDİR Kİ, MİLLETİMİZİN... GÜZEL SANATLARA SEVGİSİNİ VE MİLLİ BİRLİK DUYGUSUNU MUTEMADİYEN VE HER TÜRLÜ VASITA VE TEDBİRLERLE BESLİYEREK İNKİŞAF ETTİRMEK MİLLİ ÜLKÜMÜZDÜR..."

" EFENDİLER, SİZ HAYATINIZDA MEBUS OLABİLİRSİNİZ, VEKİL OLABİLİRSİNİZ HATTA REİSİCUMHUR DA OLABİLİRSİNİZ FAKAT... SANATKAR OLAMAZSINIZ. BİNAENALEYH, BU ÇOCUKLARIN KIYMETİNİ BİLELİM."

K. ATATÜRK

ATATÜRK İNKILAPLARI İÇİNDE GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ

. Güzel Sanatlar Akademisi Osmanlı İmparatorluğu döneminde 1883 yılında - yani yaklaşık bir asır önce - "Sanayi - i Nefise Mekteb-i Ali" si adı altında kurulmuştur.

. Cumhuriyet dönemine aynı ad ile yüksek okul statüsünde intikal etmiştir.

. İnkilâpları dizisine "Güzel Sanatlar Reformu"nu da katan Büyük Atatürk, Kültür inkilâbının ilk hamlelerinden biri olarak daha 1926'da, Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalma " Meclis-i Meb'usan" binasını bu yüksek öğretim kurumuna tahsis etmekle yetinmemiş, mevcut öğretim üyelerine katılmak üzere getirttiği batılı uzmanlarla kadrosunu güçlendirmiş ve adını "Güzel Sanatlar Akademisi" ne çevirmiştir.

. Ulu Önder daha sonra 1937'de Dolmabahçe Sarayı'nın bir bölümünü de Resim-Heykel Müzesine katarak bu kuruma verdiği önemi bir kere daha belirtmiştir.

Güzel Sanatlar Akademisi Atatürk'ün direktifleriyle ülkemizde Akademi adını ve statüsünü taşıyan ilk yüksek öğretim kurumudur.

GÜZEL SANATLAR VE ÇAĞDAŞLAŞMA

. Atatürk ün milletimize gösterdiği hedeflerden biri "muasır medeniyetler seviyesine" ulaşmaktır.

. Güzel Sanatlar Akademisi de bu amaca yönelik olarak çağın ve ülke koşullarının belirlediği yapı değişikliklerinden geçmiş, çağdaş nitelikte ve Türkiye'nin kendi alanındaki en etkin kurumu olarak uluslararası platformda da geçerli bir öğretim seviyesine kavuşturulmuştur.

. Bugün Güzel Sanatlar Akademisi, Resim, Heykel, Mimarlık ve Tezyini sanatlardan meydana gelen klasik akademi kalıbından uzaklaşmış, Mimarlık, Yapı üretimi ve Çevre düzenleme, Endüstri Sanatları, Görüntü ve Sahne Sanatları ile ilgili öğretim birimleriyle, Sinema Televizyon Enstitüsü Fotoğraf Enstitüsü ile çağdaş bir kurumdur.

AKADEMİNİN GELİŞİMİ

. Akademi ilk olarak 2 Mart 1883 de "Mektebi - Sanayi-i Nefise-i Şahane " resmi adıyla, Arkeoloji Müzesi'nin karşısındaki bir binada Ticaret Nezareti'ne bağlı yüksek okul seviyesinde bir öğretim kurumu olarak faaliyete geçmiştir.

. Bu tarihte okulda öğretim süreleri; 5 yıl olan resim, 4'er yıl olan mimarlık ve heykel, 3 yıl olan hakkaklık bölümleri bulunuyordu.

. 1914 de "İnas Sanayi i Nefise Mektebi" yani Kız Güzel Sanatlar Okulu açıldı.

. 1917 de "Sanayi-i Nefise" mektebi Arkeoloji Müdürlüğünden ayrılarak kendine özgü yönetime kavuştu.

. 1925'de Tezyini Sanatlar Bölümü açıldı.

. 1926 da Fındıklı'daki eski Meclis-i Mebusan binası olan çifte saraylardan, Cemile Sultan Sarayına Taşındı.

. 1937 'de Atatürk'ün emir ve irşatlarıyla Dolmabahçe Sarayı'nın Velihaht dairesinde Akademi'ye bağlı olarak 'Resim ve Heykel Müzesi" açıldı.

. 1951 de Türk Sanat Tarihi Enstitüsü kuruldu.

. 1967 de Türk Film Arşivi faaliyete geçti.

. 1969 da 1172 Sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri yasası ile bilimsel özerkliğe kavuştu.

. 1971 de 1472 sayılı yasa ile devletleştirilen özel okullardan Akademi'nin öğretim dallarına uyanlar Mimarlık Yüksek Okulu ve Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu şeklinde Akademi'ye bağlandı.

. 1974 de Türk Film Arşivi "İDGSA Sinema Televizyon Enstitüsü" ne dönüştürüldü.

. 1976 da Şehircilik Araştırma Enstitüsü, Endüstri Tasarımı Araştırma ve Yayın Enstitüsü ve Geleneksel Türk Sanatları Kürsüleri kuruldu.

. 1977 de Türk Mimarisi Araştırma ve Restorasyon Kürsüsü ve gene aynı yıl Temel Sanat ve Bilimler Bölümüyle, Akademi faaliyetlerinin İstanbul dışına da yayılması amacıyla Ankara DGSA ve Bursa Y.Dekoratif Sanatlar Bölümleri kurularak eğitime başladı.

. 1978 de Türk Güzel Sanatlar Vakfı ile Fotoğraf Enstitüleri kuruldu.

. Kuruluşundan beri akademik gelenekler ve yönetmeliklerle yürütülen Akademi, 1969 da 1172 sayılı yasa ile bilimsel özerkliğine kavuştuktan sonra sanat ve bilim dallarında öğretim ve araştırmalarını, program ve yönetmeliklerini düzenleme yetkisini kazanmış bulunmaktadır.

. Bu yasanın sağladığı imkanlar içinde Akademi ötedenberi sürdürmekte olduğu Yüksek Lisans (Master) seviyesindeki öğretimi yanında bugün lisans ve "uzmanlık" ve "doktora" gibi çeşitli aşamalarda Türk ve yabancı gence öğretim ve eğitim vermektedir.

. Güzel Sanatlar Akademisi bu örgün eğitim hizmetlerinin yanısıra yurt içinde ve dışarıda sergi, gösteri, konferans, seminer, kollokyum, sempozyum ve yayın gibi toplumun sanat duygusunun ve kültür seviyesinin yükseltilmesini, eski eserlerimizin, halk sanatlarımızın gereken ilgiye kavuşmasını sağlamak için gerekli şuurun yaratılmasını amaçlayan dışarı açık faaliyetlerini sürdürmektedir.

. Akademilerin Fakülte kurmalarına imkan veren Anayasa Mahkemesi içtihadları ve buna dayalı emsal uygulamalar karşısında Güzel Sanatlar Akademisi, kendi yapısal niteliğinden doğan bir iç örgütlenme biçimine uyarak fakülteleşmiştir.

. Esasen bölümlerde ve bağlı yüksek okullarında ayrı uzmanlık dallarında (örneğin tekstil, seramik, grafik, endüstri tasarımı, yapı üretimi, çevre düzenleme gibi) öğretim yapılması ve diploma verilebilmesi bunların Fakülte birimleri içinde bölümler olarak yeniden şekillenmesini zorunlu kılmaktadır.

. Bu gerekçelerle görevleri bakımından, Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin Bölüm Başkanları ile "Fakülte Dekanları" arasında özdeşlik kuran 1172 sayılı yasanın 27. maddesiyle, yine Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Başkanı ile "Üniversite Rektörü" arasında özdeşlik kuran 1765 sayılı yasanın 21. maddesinde yer alan ilkenin, uygulama biçimine açıklık ve işlerlik getirmek amacıyla 1979 yılında Akademi Bölümleri "Fakülte" lere dönüştürülmüştür.

GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ YAPISI, KURULUŞU, ORGANLARI

. Akademinin kuruluşundan bu yana Mimarlık - Resim - Heykel ve Dekoratif Sanatlar dallarında öğretim yapan birimlere sahip olmuştur.

.Daha sonra bunlar önce Temel Sanat ve Bilimler Bölümü ve daha sonra 1472 Sayılı yasa ile devletleştirilen okullardan Mimarlık Yüksek Okulu ile Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu Akademi bünyesi içine alınmıştır.

. Akademiye oluşturan öğretim birimleri şunlardır:

- . Mimarlık Fakültesi,
- . Resim Fakültesi,
- . Heykel Fakültesi,
- . Endüstri Sanatları Fakültesi,
 - a) İç Mimarlık Bölümü
 - b) Endüstri Tasarımı Bölümü
 - c) Tekstil Bölümü
 - d) Seramik Bölümü

- . Görüntü Sanatları Fakültesi
 - a) Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü
 - b) Grafik Bölümü
 - c) Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

- . Temel Sanat ve Bilimler Fakültesi
- . Yapı Üretimi ve Çevre Düzenleme Fakültesi
- . Sinema - Televizyon Enstitüsü
- . Fotoğraf Enstitüsü

Bu arada Akademiye bağlı olarak açılmış bulunan Ankara Devlet Güzel Sanatlar Akademisi " Dekoratif Sanatlar Bölümü ile " "Bursa Dekoratif Sanatlar Bölümü" öğrencileri de öğrenimlerini Akademiye sürdürmektedirler.

Akademiye bağlı diğer kuruluşlar şunlardır:

- . Türk San'atı Tarihi Enstitüsü
- . Şehircilik Araştırma Enstitüsü,
- . Türk Mimarisi Araştırma ve Restorasyon Enstitüsü,
- . Endüstri Tasarımı Araştırma - Yayın Enstitüsü
- ve
- . Resim ve Heykel Müzesi.

KAYNAK KURUM : GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ

1883 yılında kurulmuş bulunan Güzel Sanatlar Akademisi, yüzyıla yaklaşan verimli geçmişi ile, ülkemizde güzel sanatlar alanında üniversite seviyesinde araştırma ve eğitim yapan tek kurum olduğunu kanıtlamıştır.

. Akademi gerek mimarlık, gerekse plastik ve dekoratif sanatlar dallarında yurdumuzda ilk kurulan öğretim kurumu olarak kendisinden sonra bu alanlarda açılan :
a- Kuruluşu sırasında öğretim üyeleri vererek İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi'nin,
b- Yine aynı şekilde Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin,
c- Öğretim üyelerinin ayırımı, akademik aşamaları ve seçimi sırasında jüri üyeleri vererek Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin kuruluşlarında etki ve katkıda bulunmuş, temel ve kaynak kurum görevini yapmıştır.

. Bugün halen İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İ.D.M.M.A. Mimarlık Fakültesi ve Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Mimarlık Bölümünün öğretim kadrolarında çok sayıda Akademi mezunu Prof. Doçent, Öğretim Görevlisi ve Asistan bulunmaktadır.

. Esasen bu nedenledir ki, ülkemizin en eski Üniversitesi olan İstanbul Üniversitesi'nin Senatosu, daha 1948'de zamanın Rektörü Ord. Prof. Sıddık Sami Onar'ın hazırladığı rapora dayalı olarak aldığı bir kararla Akademi'yi kısmen bir fakülte şeklinde kendi camiasına alma ilkesini benimsemiştir.

Yüksek Mühendis Mektebi, Güzel Sanatlar Akademisi'nin bu ad ve Statüdeki yeniden biçimlenişinden 18 yıl sonra bugünün Teknik Üniversitesi'ne dönüştürülürken, Yüksek Ticaret Okulu 33, Yıldız Teknik Okulu 43 yıl sonra Akademi statüsüne kavuşabilmişlerdir.

ATATÜRKÇÜ YURTTAŞ YETİŞTİRMEDE GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ

. 2. Anayasamızla Milli Eğitim Temel Kanunu'nda ve Hükümetimizin icra plânında nitelikleri belirtilen "Atatürkçü " yurttaşın yetiştirilmesi her zaman Akademimizin amaçlarından biri olmuştur.

. Akademinin diğer öğretim kurumlarına oranla anarşik eylemler açısından olaysız bir kurum oluşu bunun en açık delili olarak kabul edilmelidir.

. Bu konuda amaçları şöylece açmak mümkündür: Öğrencileri, sanat ve bilim anlayışı güçlü, milli tarih bilincine sahip, ulusuna ve yurduna bağlı, sağlam karakterli, Güzel Sanatların türlü bilim ve uzmanlık kolları için iyi hazırlanmış aydınlar olarak yetiştirmek...

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARI, ÜNİVERSİTELER VE GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ

. Güzel Sanatlar Akademisi, öteden beri ülkemizin Lisans üstü (master) seviyesinde eğitim veren en eski ve tek akademisidir. 1172 sayılı yasanın yürürlüğe girdiği 1969 yılından buyana da Üniversiteler seviyesinde doktora eğitimi de vermektedir.

. Üçüncü beş yıllık (1973-77) Devlet Kalkınma Planının Milli Eğitim kesiminin "IV. - İlkeler ve Tedbirler" başlıklı paragrafında: (... mevcut Akademilerden nitelik bakımından belirli bir düzeye ulaşanlar, lisansüstü eğitim yapmaya devam edeceklerdir. Bunlardan yüksek öğretimin düzenlenmesi için kurulması, öngörülen birimlerin teklifi üzerine yıllık programlarda belirtilenler, Üniversite bünyesine geçebileceklerdir.) denilmektedir.

. Akademi'nin üniversite seviyesinde öğretim ve eğitim verdiğinin kanıtlarının başında İstanbul Üniversitesi Senatosu'nun daha 1948 yılında, Güzel Sanatlar Akademisi'nin kısmen, bir fakülte olarak üniversite bünyesine almak ile ilgili ilke kararıdır.

. Bir diğer kanıt da üniversitelerin diğer Akademilerin Fakülte açmalarına Danıştay nezdinde itirazda bulunmuş olmalarına karşılık onlardan daha sonra Fakülteleşmeye gitmiş bulunan Akademi ve Fakülteleri aleyhine bu türlü "iptal" davalarının açılmamış olmasıdır.

. Öte yandan 1472 sayılı yasanın I. ve II. maddesi ve bağlı cedvele göre devletleştirilen Mimarlık Yüksek Okulu ve Uygulamalı Endüstri Sanatları Yüksek Okulu'nu Akademi'nin yönetim ve denetimine bağlarken bu kurumun "üniversite düzeyinde öğrenim yaptığı" belirlenmiştir.

. Son olarak 1765 sayılı Üniversite Personel Yasasının 20. maddesi de, Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üye ve yardımcıları hakkında da Üniversite personel statüsü hükümlerinin uygulanacağını amirdir.

SONUÇ

. Güzel Sanatlar Akademisi kurulduğundan buyana ilgi alanına giren dallarda uluslararası ve ülke platformunda geçerli en yüksek derecede eğitim ve öğretim yapmakta ve bu dereceleri belirleyen diplomaları vermektedir.

. Güzel Sanatlar Akademisi bugüne kadar son derecede önemli ve değişik olan ve olması gereken Mimarlık, Dekoratif Sanatlar ve Resim ve Heykel gibi Plastik Sanatlara yönelik öğretimine ait kararları bilimsel özerklik sınırları içinde bağımsız olarak almış ve uygulamış ve yurdumuzdaki bu alanlarda çalışmakta olan sanat adamlarının çok büyük bir bölümünü yetiştirmiştir.

Güzel Sanatlar Akademisi gibi Yüce Atatürk tarafından önemi takdir edilmiş, kendisine mekan olarak saraylar tahsis edilmiş, Türk Sanat dünyasında Mimarlık, Dekoratif Sanatlar ve Plastik Sanatlar alanında sembolleşmiş asırlık bir kurumunun, geçmişi daha yakınlara dayanan ve üniversiter oluşumunu daha yeni yeni tamamlayan öğretim kurumları bağımsız üniversiteler haline getirilirken tek bir fakülte şeklinde, ilgisiz dallarda öğretim yapan fakültelerden meydana gelecek bir üniversite içinde eritilmesi düşünülmemelidir.

. Bu kurumun dışta ve içte Türk San'atını temsil etme, Çağdaş Sanatçı yetiştirme gibi ülke yararlarına yönelik öğretim ve eğitim sürekliliğinin zedelenmesine veriminin düşmesine imkan verilmemelidir.

. Mimarlık dalı tüm dünyada olduğu gibi İstanbul Teknik Üniversitesinde bir fakülte içinde öğretimini sürdürürken veya İ.D.M.M. Akademisinin dönüşmesi muhtemel Üniversite çerçevesi içinde bir fakülte olması düşünüldükten bu kurumlara mezunlarından öğretim üyesi vermiş, bu kurumlara kaynak görevi yapmış bir kurumun şu anda farklı düzey ve niteliklerde öğretim veren iki fakültesinin bir fakülte içinde bir bölüm şeklinde yer alışı yurt içi ve yurt dışı örnekler açısından yanlış olacağı gibi, hak etmediği şekilde küçültülmesi anlamını taşıyacaktır.

. Bunun gibi birden fazla dalda farklı öğretim ve diploma veren, çeşitli bölümlerden meydana gelen örneğin ve.. özellikle - Tekstil, Seramik, Endüstri Sanatları Sahne ve Görüntü Sanatları gibi bölümlere sahip olan Dekoratif Sanatlar Fakültesinin, gene tek bir bölüm olarak bir Güzel Sanatlar Fakültesi şeması içinde yer alması olumlu bir çözüm olarak nitelendirilemeyecektir.

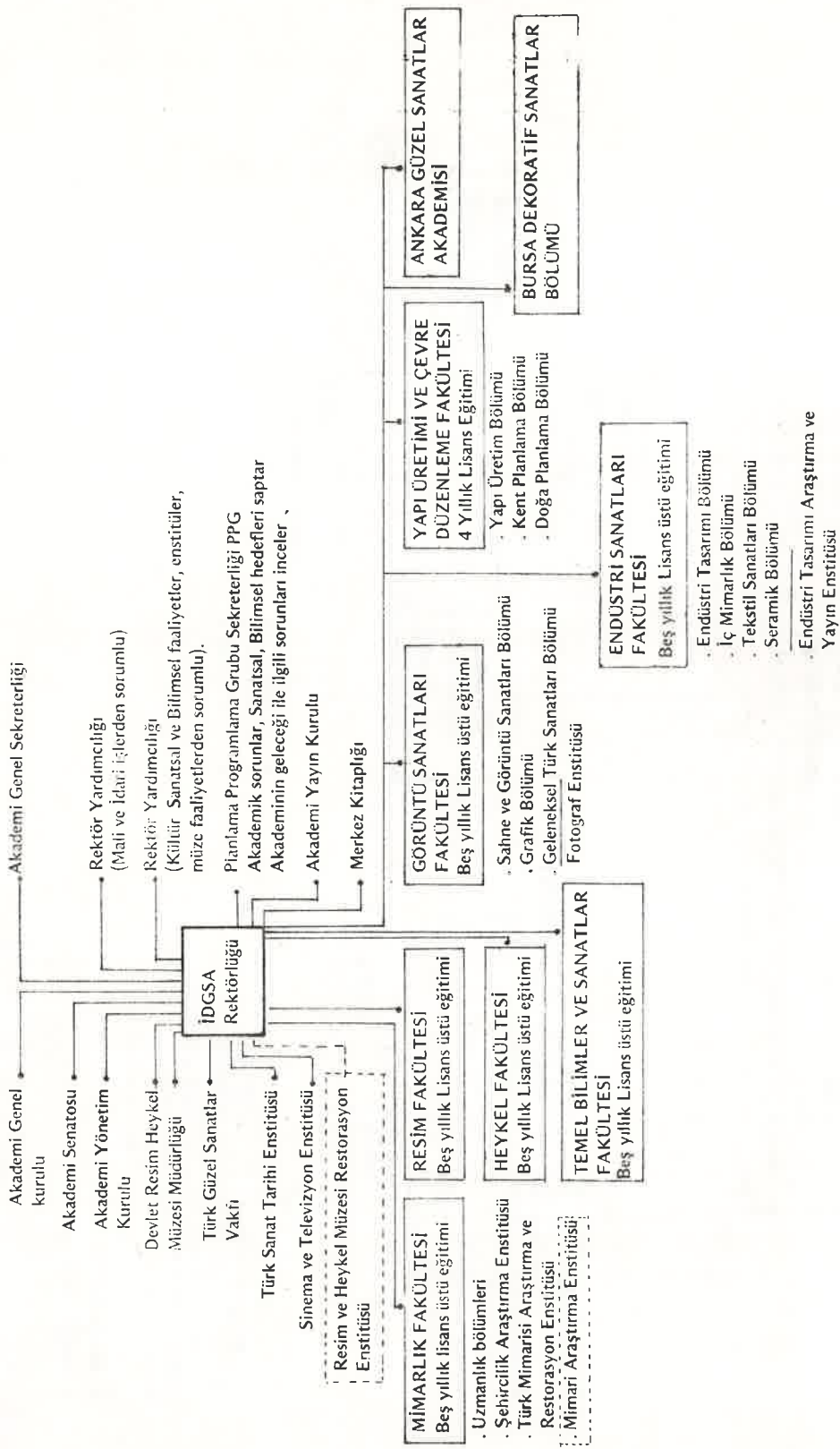
. Bugün Ege Üniversitesinin , ileride bir Güzel Sanatlar Üniversitesine dönüşmek amacıyla daha dün kurulmuş bulunan Güzel Sanatlar Fakültesi modeliyle geçmiş bir asra yaklaşmakta olan ve öğretim - eğitim alanındaki etkinliği sayısal değerlerin etkinlikleriyle karşılaştırılmıyacak olan Güzel Sanatlar Akademisini yeni baştan biçimlendirmek herkesin kalbünde birleşeceğini ümidüğümüz bir yanlış olacaktır.

. Konunun kanımızca en uygun ve köklü çözümü, Japonya gibi milli kültürüne olan bağlılığı kadar çağdaş teknik aşamalardan yararlanmasını bilmiş kendine has özelliklerini yitirmeden endüstriyel kalkınmasını gerçekleştirebilmiş, örnek nitelikte bir ülkenin modelinin ülkemiz koşulları açısından değerlendirilmesiyle şekillendirilecek bir "GÜZEL SANATLAR 'ÜNİVERSİTESİ'" nde bulunacaktır.

. Devlet Güzel Sanatlar Akademisi bünyesinde bulunan fakültelere, Müzik ve Tiyatro gibi sanat dallarının öğretimini üstlenmiş Konservatuvarların da katılmalarıyla ülkemize gerçekten çağdaş ve öncü nitelikte bur kurum kazandırılacağı gibi Büyük Atatürk'ten bu yana adeta sahipsiz bırakılmış, çeşitli yasal engeller veya kısıtlamalar yüzünden ihtiyaçları hiçbir zaman yeterince karşılanamamış sanat kurumlarımıza bu ölçüde belki de ilk defa sahip çıkılmış olacaktır.

. Bunların gerçekleşmemesi halinde Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin her türlü gelişmesini engelleyebilecek, kendine özgü kararlarını üretmesini ve uygulamasını önleyebilecek birleştirmelerden kaçınılması, Güzel Sanatlar Akademisi'nin bağımsız bir Akademi olarak bırakılması hiç olmazsa ileride muhtemel olumlu ve yapıcı bir gelişmeye açık bulunması nedeniyle daha doğru olacaktır.

İSTANBUL DEVLET GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ KURULUŞ ŞEMASI

GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ ŞEMASI

